

УДК 332.025

СТРАТЕГІЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Свистун Л.А., Рожко А.А.

Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

На основі проведеного аналізу в статті розкрито поняття сталий розвиток, досліджено вплив його складових на якість життя населення. Розглянуто взаємозв'язок цілей сталого розвитку. Доведено, що організація суспільства для забезпечення основ сталого розвитку повинна спиратися на принципи: організації в просторі та часі, забезпечення стійкості, постановки мети, мотивації. Використання індикаторів сталого розвитку, розроблених Комісією зі сталого розвитку ООН, та пошук шляхів реагування на відхилення дозволить досягти цілей сталого розвитку. Виявлені перспективи удосконалення нормативно-правового забезпечення сталого розвитку в Україні. Акцентовано увагу на цілях сталого розвитку та стратегічних засадах його забезпечення в Україні, які на практиці забезпечать макроекономічну стабільність, екологічний баланс та соціальну згуртованість, служитимуть у якості загальної основи для подальших перетворень в Україні.

Ключові слова: сталий розвиток, цілі сталого розвитку, індикатори сталого розвитку, стратегія сталого розвитку, нормативно-правове забезпечення.

Постановка проблеми. У сучасних умовах функціонування економіки все більшої уваги заслуговує питання збалансованого розвитку суспільства. Розгляд даного питання проводиться на рівні окремих міст, регіонів, країн, їх угруповань, континентів, світу в цілому, а також у багатьох працях, дослідженнях, наукових розробках. Необхідність таких досліджень насамперед пов'язана з нерівномірним розподілом ресурсів, населення, якості його життя, впливом на навколишнє середовище, можливостями, сподіваннями та загрозами щодо розвитку майбутніх поколінь. У свою чергу, парадигма суспільства сталого розвитку викликана потребою фундаментальних досліджень характеру економічних відносин в умовах глобалізації. Впровадження засад сталого розвитку в Україні забезпечить макроекономічну стабільність, екологічний баланс та соціальну згуртованість, що потребує впровадження на національному рівні програм та проєктів, які забезпечать здійснення даних умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження наукових основ сталого розвитку зробили такі науковці, як: Л.В. Привалова, О.В. Будько, В.О. Власенко [1-3]. Зокрема, основний аспект у їхніх працях було приділено нормативно-правовій базі у сфері реалізації цілей і завдань сталого розвитку, екологічній економіці, моделям сталого розвитку України. Доцільність використання європейського досвіду при реалізації цілей сталого розвитку в Україні висвітлено у працях Н.С. Маркова [4]. Науковим основам сталого розвитку присвятили свої праці О.В. Захарченко, Л.Г. Мельник [10, 11]. Розробці методики оцінки інформаційного забезпечення стратегії сталого економічного розвитку національно господарства та концепції сталого розвитку присвячені дослідження таких вчених, як: А.М. Вергун, Ю.І. Паршин [5,7].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, зміни, які відбуваються у світі, потребують додаткових досліджень впливу на збалансований розвиток. Зокрема, є актуальним пошук стимулів для формування концепції сталого розвитку нашої країни. Потрібно з'ясувати, які напрямки розвитку країни, перед-

бачені указом президента «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», є пріоритетними. Важливо приділити увагу найбільш пріоритетним цілям сталого розвитку ООН для України.

Мета статті. Метою цієї роботи є дослідження теоретичних та практичних основ сталого розвитку, а також визначення перспектив забезпечення збалансованого розвитку в Україні, спираючись на стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» та досягаючи цілей сталого розвитку на період 2016-2030 роки.

Виклад основного матеріалу. Справедливість і сталість використання ресурсів є ключовими чинниками вибору шляху до безпечного, екологічно чистого і процвітаючого світу для всіх – це було цілком слушно визначено учасниками конференції ООН зі сталого розвитку «Ріо+20» 2012 року в Ріо-де-Жанейро. «Саміт Землі 2012», як її ще називають, став третьою Міжнародною конференцією зі сталого розвитку, присвяченою врегулюванню й узгодженню глобальних цілей розвитку економіки і навколишнього середовища. На цій зустрічі було підтверджено, що проблеми навколишнього середовища і розвитку, поставлені на першій Конференції ООН 1992 року, через 20 років не лише не втратили актуальності, а і загострилися. За збереження цих тенденцій людство неминуче рухатиметься до катастрофи. Глибшого переосмислення потребують і шляхи забезпечення економічного зростання, соціальної справедливості, захисту довкілля і раціонального використання ресурсів [9].

Термін «сталий розвиток» офіційно був прийнятий на Всесвітній конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку, що проходила в Ріо-де-Жанейро в 1992 році. Поняття «сталий розвиток» є офіційним українським відповідником англійського терміна «sustainable development», дослівний переклад якого з урахуванням контексту звучить як «життєздатний розвиток», а за змістом – «самопідтримуючий розвиток». За визначенням Комісії ООН зі сталого розвитку, мета сталого розвитку полягає в тому, щоб задовольнити потреби сучасного суспільства, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби [10].

Рис. 1. Вплив складових сталого розвитку на якість життя

Джерело: [11]

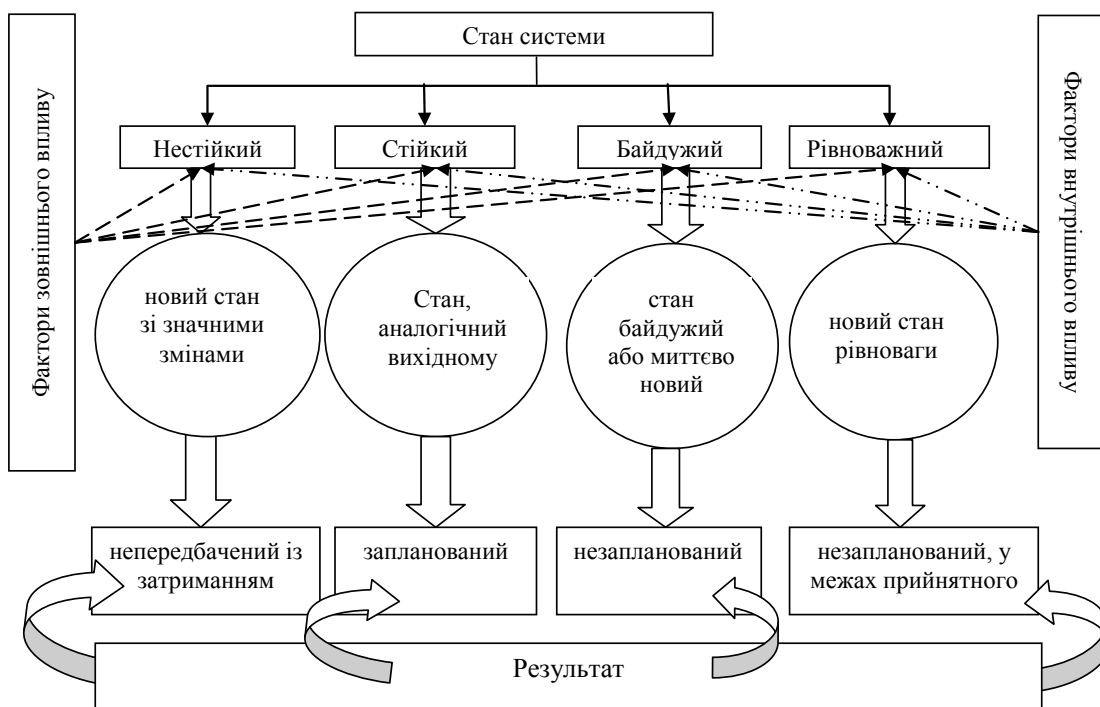

Рис. 2. Схема розвитку економічної системи

Джерело: [8]

Сталий розвиток – це керований розвиток. Основою його керованості є системний підхід і сучасні інформаційні технології, які дозволяють дуже швидко моделювати різні варіанти напрямків розвитку, з високою точністю прогнозувати їх результати та вибрати найбільш оптимальний.

Сталий розвиток створює якісно нові умови для забезпечення високого рівня життя населення (рис. 1). Основними у сталому розвитку є екологічна, соціальна та економічна складові.

Визначальне місце в сукупності складових сталого розвитку належить економічній скла-

довій, адже саме вона формує передумови для сталого розвитку решти підсистем (соціальної та екологічної), при цьому не можна нехтувати впливом чинників, які приводять до певної послідовності станів (рис. 2). Послідовність станів, процесів, які зумовлюють собою які-небудь дії, явища або систему, яка визначає порядок виду діяльності, відноситься до категорії «механізм» [12]. Тобто має розглядатися саме механізм управління сталим розвитком, який є послідовністю певних дій, упорядкуванням складових системи, поєднанням її елементів таким чином,

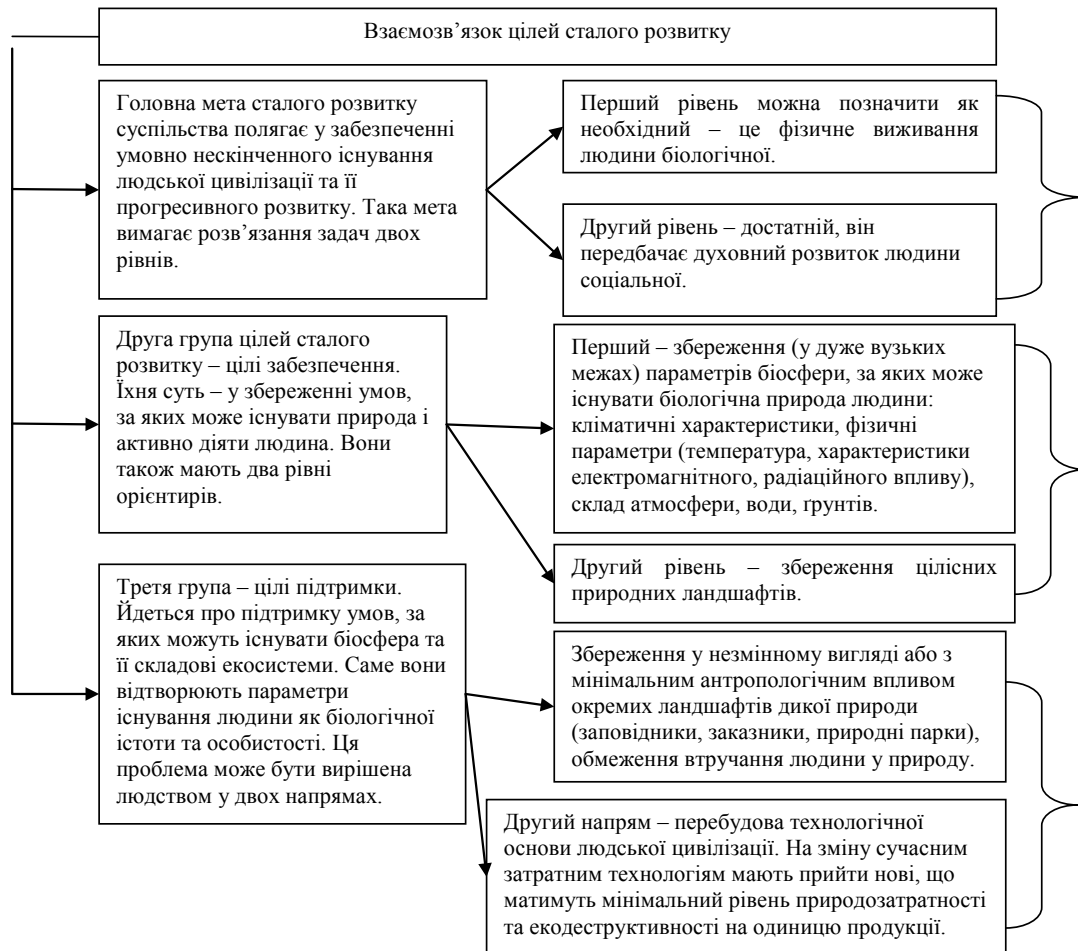

Рис. 3. Взаємозв'язок цілей сталого розвитку

Джерело: складено за [11]

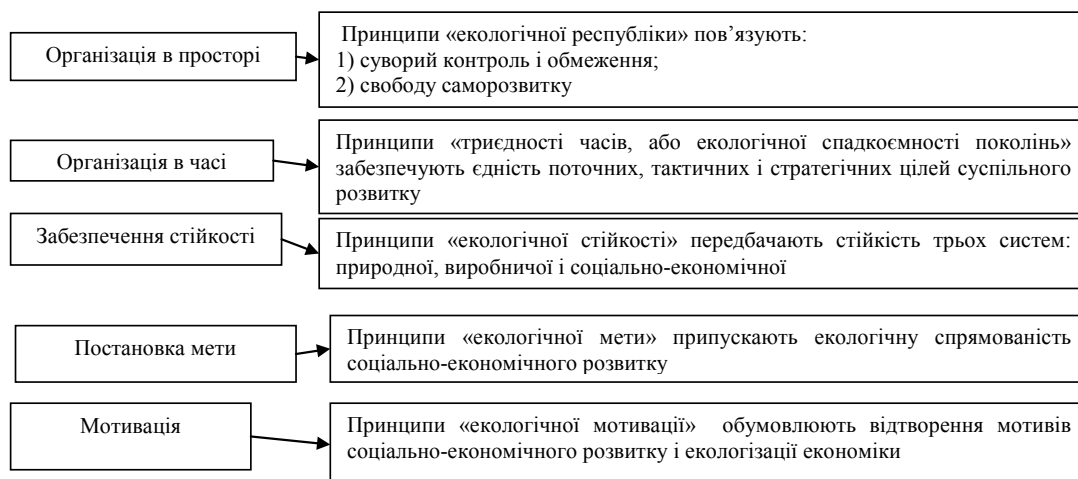

Рис. 4. Групи принципів реалізації сталого розвитку

Джерело: [11]

що відбувається перехід від одного стану до іншого під дією факторів, але з забезпеченням очікуваного позитивного результату.

З врахуванням причинно-наслідкових зв'язків можна виділити три рівні цілей сталого розвитку: головну мету, забезпечуючі цілі, підтримуючі цілі (рис. 3).

Зазначені цілі сталого розвитку, як бачимо, взаємопов'язані, вони є цілями управлінської діяльності на усіх рівнях – глобальному, регіональному, місцевому. Вони складають основу для розробки політики та конкретних заходів органів управління відповідних рівнів. Але зміст і ефективність діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування, громадських організацій залежать від глибини розуміння виконавцями, усіма людьми, нових підходів, що відображають і вже набутий досвід (негативний та позитивний), і прогнозні оцінки ситуації у біосфері, і практичні потреби людей. Треба навчитися зіставляти потреби з можливостями довкілля, природи, особисті інтереси – з національними та загальнолюдськими. Треба навчитися долати егоїзм заможних груп на користь соціальної справедливості, на яку все ще сподіваються мільйони знедолених у світі [14].

Український вчений Л.Г. Мельник вважає, що будь-яка соціально-економічна система для свого довгострокового стійкого розвитку потребує ви-

значальних умов: організації в просторі, організації в часі, забезпеченні стійкості або рівноваги окремих елементів, спрямованості розвитку, наявності рушійної сили.

Відповідно до цих напрямів можуть бути сформульовані п'ять груп принципів організації суспільства для забезпечення основ сталого розвитку (рис. 4).

Стимулом для формування концепції сталого розвитку є пошук вирішення основних глобальних проблем сучасності: демографічна (зростання кількості населення); екологічна (забруднення довкілля відходами людської діяльності); енергетична (вичерпання ресурсів); світового освоєння космосу (забруднення довкілля внаслідок науково-технічної революції); продовольча (зростання потреб для забезпечення життєдіяльності суспільства; використання ресурсів світового океану; сировинна (нераціональне природокористування).

Контроль, моніторинг досягнення цілей сталого розвитку, оцінка ефективності використаних засобів та інструментів вимагають розробки відповідних критеріїв і показників – індикаторів сталого розвитку. Комплекс таких індикаторів відіграє ключову роль в діагностиці стану складної системи «природа – економіка – людина» і відкриває можливості корекції цього стану на основі розробки відповідних програм. Базовий

Таблиця 1

Система індикаторів сталого розвитку, розроблена Комісією зі сталого розвитку ООН

Індикатор	Характеристика
Соціальні індикатори	1.1. Боротьба з бідністю (темпи зростання зайнятості, співвідношення середніх зарплат чоловіків та жінок; частка населення, що проживає в абсолютній бідності; співвідношення найбільш бідних і багатих).
	1.2. Демографічна динаміка (темпи зростання населення, темпи міграції населення (осіб/рік); щільність населення (осіб/км ²), зростання народжуваності).
	1.3. Сприяння освіті, підготовці кадрів та поінформованості суспільства (темпи зростання населення шкільного віку, частка грамотних серед дорослих, частка населення, яке має освіту на рівні 5-ти класів).
	1.4. Захист здоров'я населення (частка населення, яке не має доступу до чистої питної води; дитяча смертність (на 1000 народжених живими), середня очікувана тривалість життя при народженні; материнська смертність під час пологів; частка ВВП, що витрачається на охорону здоров'я).
	1.5. Сприяння стійкому розвитку поселень (темпи зростання міських поселень; частка міського населення; загальна кількість житла на душу населення; співвідношення оплати житла та доходу; витрати на будівництво низькооплачуваного житла).
Економічні індикатори	2.1. Економічний розвиток (темпи зростання ВВП на душу населення, експорт товарів та послуг, експорт товарів та послуг, імпорт товарів та послуг, ВВП на душу населення, експортна квота, частка інвестицій у ВВП, участь в регіональних торгівельних угодах).
	2.2. Зміна характеру споживання (скорочення запасів мінеральних ресурсів (% від затверджених запасів); щорічне споживання енергії на душу населення).
	2.3. Фінансові ресурси та механізми (частка продажів ресурсів у ВВП; зовнішня допомога розвитку (отримана чи передана, в % від ВВП); борги (у % від ВВП); обслуговування боргу (в % від боргу); частка ВВП, що виділяється на охорону довкілля, екологічні податки та субсидії (в % від державного боргу); розмір додаткового фінансування на стійкий розвиток після 1992 р.; погашення заборгованості).
Екологічні індикатори	3.1. Водні ресурси (захист запасів та якості прісної води; захист океанів, морів та берегових зон)
	3.2. Земельні ресурси (інтегрований підхід до планування та використання земельних ресурсів, управління вразливими екосистемами, боротьба зі спустелюванням і засухами, сприяння стійкості сільського господарства та місцевого розвитку)
	3.3. Інші природні ресурси (боротьба із зникненням лісів, збереження біологічного різноманіття).
	3.4. Атмосфера (викиди CO ₂ , споживання озоноруйнуючих речовин, викиди окислів сірки та азоту, витрати на скорочення забруднення атмосфери).
	3.5. Відходи (обсяги виробничих та муніципальних відходів (т/рік), обсяги небезпечних відходів (т), імпорт та експорт небезпечних відходів (т)).
Інституційні індикатори	Структура прийняття рішень (затвердження методів оцінки екологічного збитку, наявність національної стратегії сталого розвитку, наявність національної ради за сталого розвитку, чисельність телефонів на 100 жителів).

набір індикаторів сталого розвитку поділяють на чотири основні групи (табл. 1).

Парадигма сталого розвитку містить вимоги щодо захисту довкілля, соціальної справедливості, боротьби з расовою і національною дискримінацією. У країнах, де на державному рівні зазначені вимоги ігнорують, у поняття сталого розвитку намагаються вкласти «зручний» зміст, вихолощуючи справжній. Так, в Україні цей термін часто вживають для означення лише неухильного зростання економічних показників країни, регіонів, міст, сіл, а також окремих галузей економіки. Інколи до цього додають ужиття безсистемних заходів із збереження довкілля і поліпшення санітарних умов проживання і праці людей. Таке тлумачення терміна «сталий розвиток» є не лише грубою помилкою, а і його профанацією.

В Україні, яка задекларувала своє бажання переходу на шлях сталого розвитку, було проведено певну роботу з впровадження принципів сталого розвитку. Окремі нормативно-правові акти та їх коротка характеристика наведені в таблиці 2.

Так, Постановою КМУ № 1123 від 08.10.93 року було створено національну комісію сталого розвитку України при КМУ, яка у 2003 році була ліквідована, а натомість була створена Національна комісія зі сталого розвитку при Президентові України. Постановою КМУ № 997 від 16.09.09 р., було створено Національну раду із сталого розвитку України. Також було прийнято ряд правових актів, спрямованих на поступовий перехід країни до сталого розвитку [3].

Важливою подією у формуванні підвалин сталого розвитку в Україні став указ президента «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12.01.2015 року. Стратегія сталого розвитку України на період до 2020 року визначає цілі та показники їх досягнення, а також напрямки і пріоритети розвитку країни. Метою реформ визначено досягнення європейських стандартів життя та гідного місця Україні в світі. «Стратегія–2020» включає в себе 62 реформи. З них пріоритетними визначені 8 реформ та 2 програми. У якості першочергових визначені: реформа системи національної безпеки і оборони, оновлення влади та антикорупційна реформа, судова та ре-

Таблиця 2

Нормативно-правові акти, спрямовані на поступовий перехід України до сталого розвитку

№	Назва закону	Мета
1	Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року від 21 грудня 2010 року № 2818-VI	Стабілізація і поліпшення стану навколишнього природного середовища України шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем.
2	Закон України «Про екологічний аудит» Закон України, (ВВР), 2004, № 45, ст. 500.	Визначає основні правові та організаційні засади здійснення екологічного аудиту і спрямований на підвищення екологічної обґрунтованості та ефективності діяльності суб'єктів господарювання.
3	Закон України «Про основи національної безпеки України» Закон України, (ВВР), 2003, № 39, ст. 351 (із змінами)	Визначає основні засади державної політики, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності.
4.	Лісовий кодекс України 21.01.94 р., № 3852-XII	Забезпечує охорону, відтворення та стале використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних і соціальних та інших інтересів суспільства.
5.	Кодекс України про надра від 27.07.94 р., № 132/94-ВР	Регулює гірничі відносини з метою забезпечення раціонального, комплексного використання надр для задоволення потреб у мінеральній сировині та інших потреб суспільного виробництва, охорони надр, гарантування при користуванні надрами безпеки людей, майна та навколишнього природного середовища.
6.	Водний кодекс України від 06.06.95 р., № 213/95-ВР	Регламентує раціональне водокористування
7.	Земельний кодекс України від 25.10.2001 р., № 2768-III	Регулює економічне стимулювання раціонального використання на охорони земель.
8.	Повітряний кодекс України від 19.05.2011 р., № 3393-VI	Регулює діяльність в галузі авіації та використання повітряного простору України
9.	Постанова КМУ від 16.12.2004., № 1691 «Про затвердження сталого розвитку регіону видобування та первинної переробки уранової сировини на 2006-2030 роки»	Метою програми є забезпечення повноцінного життєвого середовища мешканців краю на основі соціального, економічного і екологічного збалансованого розвитку шляхом раціонального використання ресурсів (природних, трудових, виробничих, науково-технічних, інтелектуальних тощо), технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення соціальної, виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної, екологічної інфраструктури, поліпшення умов проживання, відпочинку та оздоровлення, збереження і збагачення біологічного розмаїття та культурної спадщини.
10	Концепція сталого розвитку населених пунктів від 24.12.99., затв. Постановою ВРУ № 1359-XIV	Є основою для розробки нормативно-правових актів, програм та проектів щодо регулювання планування і забудови, стимулювання інвестиційної діяльності, вдосконалення податкової політики, наповнення і раціонального використання місцевих бюджетів для забезпечення соціально-економічного розвитку населених пунктів.

Таблиця 3

Ключові показники реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»

Ключові показники	Україна 2014	Україна 2020
РОЗВИТОК		
Рейтинг легкості ведення бізнесу	96	30 топ
Кредитний рейтинг країни на рівні інвестиційної категорії	ССС	ВВВ
Індекс глобальної конкурентоспроможності	84	40 топ
ВВП на душу населення	\$ 8508	\$ 16 000
Чисті надходження прямих іноземних інвестицій за період 2015-2020	–	\$ 40 млрд
Максимальне відношення загального дефіциту бюджету, включно із Нафтогазом, до ВВП	10,1%	3%
Максимальне відношення загального державного боргу до ВВП	67,6%	60%
Енергоефективність toe/\$000 ВВП	0,36	0,20
БЕЗПЕКА		
Військові витрати, % від ВВП	1,02%	3%
Чисельність професійних військових на 1000 населення	2,8	5,6
Індекс сприйняття корупції	144	50 топ
Довіра експертного середовища до суду	–	70%
Довіра громадян до міліції	– 70%	70%
Оновлення кадрового складу державних службовців (правоохоронні органи, судді, прокуратура, влада)	–	70%
Ліміт частки одного постачальника в загальному обсязі закупівель будь-якого енергоресурсу	60%	30%
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ		
Середня тривалість життя	71 рік	+ 3 роки
Частка коштів місцевих бюджетів у загальнодержавному бюджеті	31%	65%
Проникнення широкосмугового інтернету (кількість абонентів на 100 осіб)	8,88	25
Процент випускників шкіл у 2020, які володіють 2-ма іноземними мовами	–	75%
Якість середньої освіти	–	50 топ
ГІДНІСТЬ		
Громадяни України, що відчувають гордість за свою країну	–	90%
Кількість призових місць на Олімпіаді-2020 в Японії	–	35
Глобальний індекс конкурентоспроможності у боротьбі за таланти	66	30 топ
Кількість фільмів у широкому прокаті українського виробництва у 2020 році	7	20

Джерело: [14]

Таблиця 4

Найбільш пріоритетні цілі сталого розвитку ООН для України

Цілі сталого розвитку	Національне завдання
Ціль 2. Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування, сприяння сталому розвитку сільського господарства	До 2030 року забезпечити середньодушкове споживання основних видів продовольства українцями на рівні науково обґрунтованих норм (зокрема, споживання м'яса на рівні 80 кг на особу, молока – 380 кг, риби – 20 кг)
	Вжити заходів для забезпечення належного функціонування ринків продовольчих товарів і продукції їх переробки.
	До 2030 року досягти частки витрат населення на продовольство у загальних витратах домогосподарств на рівні 40%
Ціль 8. Сприяння поступальному всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх	Забезпечити економічне зростання валового внутрішнього продукту в реальному ви́мірі не менше 7 відсотків на рік, починаючи з 2018 року
	Запровадити з 2018 року середньострокове економічне та бюджетне планування
	У 2017 р. створити спеціальну установу для фінансування структурних змін в економіці, розвитку інновацій, кредитування малих та середніх підприємств
	До 2020 року знизити рівень безробіття до 5% за методологією МОП
Ціль 9. Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям	До 2030 року забезпечити середньоєвропейський рівень охоплення юридичних і фізичних осіб основними банківськими, страховими і фінансовими послугами.
	До 2030 року наростити частку промисловості у ВВП до 35%
	Щонайменше удесятеро збільшити кількість підприємств, які отримали дешеві кредитні ресурси, та обсяг таких кредитів.
	Забезпечити зниження бар'єрів виходу на ринки збуту продукції та доступу до матеріальних та фінансових ресурсів малими та середніми підприємствами шляхом створення кластерів у всіх регіонах України.
	Створити на базі Національної академії наук та найбільш потужних вищих навчальних закладів дослідні центри та центри з інновацій, зосередивши в них кращий науковий потенціал. Забезпечити до 2025 року фінансування науки за рахунок усіх джерел до 3% ВВП

Джерело: складено за [14]

форма правоохоронної системи, децентралізація та реформа державного управління, дерегуляція та розвиток підприємництва, реформа системи охорони здоров'я і податкова реформа.

Серед пріоритетів також реалізація двох програм – енергонезалежності та популяризації України у світі й просування інтересів держави у світовому інформаційному просторі. Реалізація Стратегії передбачає досягнення 25 ключових показників, що оцінюють хід виконання реформ та програм (табл. 3).

Зокрема, планується, що у рейтингу Світового банку Doing Business Україна посіде місце серед перших 30 позицій, рейтинг за зобов'язаннями в іноземній валюті за шкалою рейтингового агентства Standard and Poors становитиме не нижче інвестиційної категорії «BBB», валовий внутрішній продукт (за паритетом купівельної спроможності) у розрахунку на одну особу, який розраховує Світовий банк, підвищиться до 16 тис. доларів США. Проте, досягнення показ-

ників реалізації стратегії впродовж 5 років вважається сумнівним, адже стратегія для держави це десятиліття розвитку.

Головною передумовою реалізації Стратегії є суспільний договір між владою, бізнесом та громадянським суспільством, де кожна сторона має свою зону відповідальності, що наразі у нашій країні намагаються досягти.

У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН для прийняття Порядку денного в галузі розвитку на період після 2015 року (далі – Саміт). Саміт розглядається світовою спільнотою як подія історичного значення. Проблематика Саміту охоплювала всі аспекти соціально-економічного розвитку, конкурентоспроможності країн, екологічної та енергетичної безпеки, глобального партнерства для розвитку, а обсяг ґрунтовної підготовчої роботи не мав прецедентів в історії.

Після Саміту перед країнами-членами ООН постали нові завдання адаптації визначених

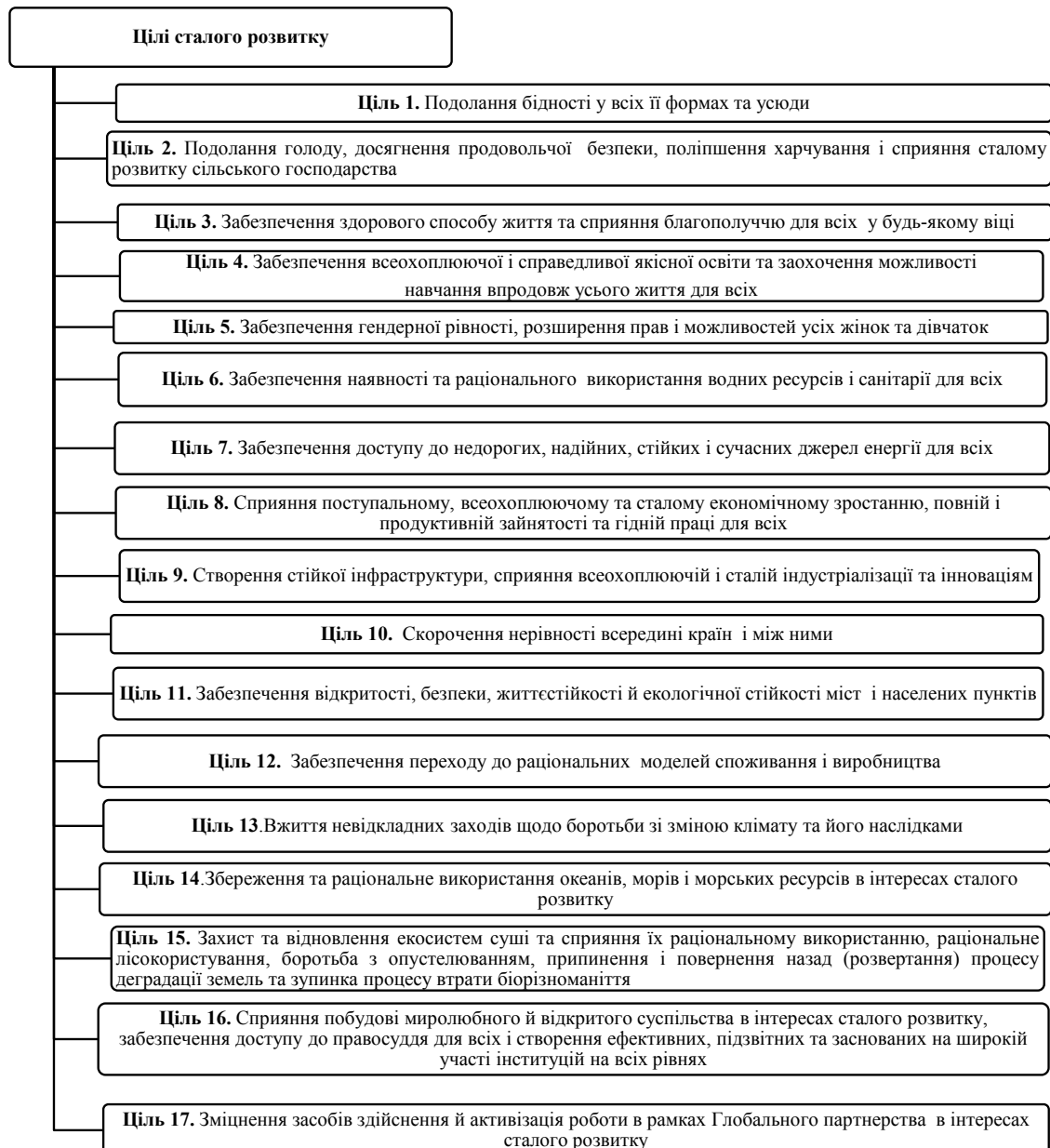

Рис. 5. Цілі сталого розвитку, прийняті на 70-й сесії Генеральної Асамблеї ООН

Джерело: [15]

на глобальному рівні цілей та їх моніторингу. В Україні також розпочалась робота зі встановлення цілей сталого розвитку на 2016-2030 роки, відповідних завдань та показників для моніторингу досягнення цілей. »Для досягнення Цілей Сталого Розвитку на національному рівні Україна здійснюватиме нові програми і проекти, які на практиці мають забезпечити макроекономічну стабільність, екологічний баланс та соціальну згуртованість. ЦСР служитимуть в якості загальної основи для подальших перетворень в Україні», – саме так зазначив Президент України у своєму виступі на Саміті ООН з Порядку денного в галузі розвитку на період після 2015 року, під час якого було надано загальне бачення нових орієнтирів розвитку до 2030 року та визначено 17 Цілей сталого розвитку (рис. 5).

Перша група цілей сталого розвитку ООН складається із 9 глобальних, стратегічних цілей для забезпечення сталого економічного зростання та зайнятості, серед яких для України, на нашу думку найбільш пріоритетними є: сприяння поступальному всеохоплюючому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх; створенню стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям; подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства (табл. 4).

Узгодження всіх поглядів та їх переклад на мову конкретних заходів щодо досягнення сталого розвитку економіки – завдання величезної складності, оскільки всі три елементи сталого розвитку треба розглядати збалансовано. Важливими є також механізми взаємодії цих трьох концепцій. Економічний і соціальний елементи, взаємодіючи, погоджують такі завдання, як досягнення справедливості в межах поколінь і надання цілеспрямованої допомоги бідним верствам населення. Механізм взаємодії економіч-

ного й екологічного елементів породив ідеї щодо вартісної оцінки зовнішніх впливів на навколишнє середовище. Нарешті, зв'язок соціального й екологічного елементів привернув інтерес до таких питань, як внутрішньо-покоління і між-покоління рівність, зокрема, участь населення у процесі ухвалення рішень і дотримання прав майбутніх поколінь. Особливої уваги ці питання набувають у світлі поглиблення світогосподарської диспропорційності та формування дисбалансів у різних сферах [9].

Висновки і пропозиції. Дослідивши теоретичні та практичні основи сталого розвитку необхідно констатувати, що це керований системний розвиток, що має взаємопов'язані складові: екологічну, економічну та соціальну. З урахуванням причинно-наслідкових зв'язків виділяють три рівні цілей сталого розвитку, досягнення яких спирається на групи принципів реалізації збалансованого розвитку. З метою здійснення контролю, моніторингу досягнення цілей сталого розвитку доцільно використати індикатори сталого розвитку, які мають властивість сигналізувати про загальні зміни в системі та слугують основою для розробки важелів стабілізації. Прийняття указу президента «Про стратегію сталого розвитку «Україна 2020» безперечно є важливою подією у формуванні основ забезпечення сталого розвитку в Україні, адже визначає цілі та показники їх досягнення, а також напрямки і пріоритети розвитку країни на найближчий час. Однак, для забезпечення макроекономічної стабільності, економічного балансу та соціальної згуртованості не менш важливим є дотримання Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» та досягнення цілей сталого розвитку на 2016-2030 роки, прийнятих на Саміті ООН у вересні 2015 року, шляхом реалізації нових програм і проектів, якісних перетворень у соціальній, економічній та екологічній складових збалансованого розвитку нашої держави.

Список літератури:

1. Привалова Л.В. Фінансові передумови формування моделі сталого розвитку України / Л.В. Привалова, Л.А. Шило // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 2. – С. 48-51.
2. Власенко В.О. Екологічна економіка як інструмент упровадження сталого розвитку: поняття та принципи правового регулювання / В.О. Власенко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2013. – № 5/6. – С. 22-28.
3. Будько О.В. Нормативно-правове регулювання сталого розвитку підприємств / О.В. Будько // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – № 2 – С. 40-43.
4. Маркова Н.С. Застосування європейського досвіду при формуванні сталого розвитку в Україні / Н.С. Маркова // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 1. – С. 25-29.
5. Вергун А.М. Концепція сталого розвитку в умовах глобалізації / А.М. Вергун, І.О. Тарасенко // Вісник київського національного університету технологій та дизайну. – 2014. – № 2. – С. 207-218.
6. Тодорюк С.І. Екологічні перспективи в реалізації концепції сталого розвитку аграрного сектора України / С.І. Тодорюк // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – № 14. – С. 106-109.
7. Паршин Ю.І. Методика оцінки інформаційного забезпечення стратегії сталого економічного розвитку / Ю.І. Паршин // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 4. – С. 18-22.
8. Капелюшка Т.В. Механізм забезпечення сталого розвитку підприємств сфери послуг / Т.В. Капелюшка // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2015. – № 1. – С. 68-75.
9. Бобух І.М. Сталий розвиток: сутність, принципи і показники виміру / І.М. Бобух // Економічна теорія – 2015. – № 3. – С. 95-118.
10. Захарченко О.В., Наукові основи сталого розвитку / О.В. Захарченко // Наукові праці національного університету харчових технологій. – 2015. – № 4. – С. 68-75.
11. Мельник, Л.Г. Триалектические основы управления развитием экономических систем. [Текст]: монография / Л.Г. Мельник. – Сумы: Университетская книга, 2015. – 447 с.
12. Сталий розвиток // Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>
13. Офіційне інтернет-представництво Президента України Петра Порошенка // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>

14. Цілі сталого розвитку в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sdg.org.ua/ua>
15. Цілі сталого розвитку 2016-2030 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/>

Свистун Л.А., Рожко А.А.

Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ПРИОРИТЕТЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Аннотация

На основе проведенного анализа в статье раскрыто понятие устойчивого развития, исследовано влияние его составляющих на качество жизни населения. Рассмотрена взаимосвязь целей устойчивого развития. Доказано, что организация общества для обеспечения основ устойчивого развития должна опираться на принципы: организации в пространстве и времени, обеспечение стойкости, постановки цели, мотивации. Использование индикаторов устойчивого развития, разработанных Комиссией по устойчивому развитию ООН, и поиск путей реагирования на отклонение позволит достичь целей устойчивого развития. Выявлены перспективы усовершенствования нормативно-правового обеспечения устойчивого развития в Украине. Акцентируется внимание на целях устойчивого развития и стратегических принципах его обеспечения в Украине, которые на практике обеспечат макроэкономическую стабильность, экологический баланс и социальную сплоченность, будут служить в качестве общей основы для дальнейших превращений в Украине.

Ключевые слова: устойчивое развитие, цели устойчивого развития, индикаторы устойчивого развития, стратегия устойчивого развития, нормативно-правовое обеспечение.

Svistun L.A., Rozhko A.A.

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

STRATEGIC FRAMEWORK OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT PROVIDING IN UKRAINE

Summary

On the basis of the analysis the concept of sustainable development was revealed in the article. The influence of its components on quality of life was investigated. Intercommunication sustainable development aims was considered. Organization of society to provide the foundations of sustainable development should be based on principles: organization in space and time, providing stability, setting goals, motivation. The use of sustainable development indicators and find ways for responding to deviations will allow achieve the goals of sustainable development. Prospects for improvement of regulatory support of sustainable development in Ukraine were revealed. Authors focus on the goals of sustainable development and strategic basis of its support in Ukraine, which in practice will provide macroeconomic stability, ecological balance and social cohesion, will serve as a general basis for further reforms in Ukraine.

Keywords: sustainable development, aims of sustainable development. indicators of sustainable development, strategy of sustainable development, normatively-legal providing.